

گزارش شصت و یکمین کنفرانس بین المللی ایفلا (استانبول: ۲۰-۲۶ اوت ۱۹۹۵)

- تعالی درک بین المللی، مباحثه، پژوهش و
گسترش در کلیه زمینه های فعالیت کتابداری؛
- ایجاد ارتباط بین المللی بین کتابداران،
کتابخانه ها، انجمن های کتابداری و کتابشناسی و
سایر گروه ها و سازمانها؛
- ایجاد نهادی که از آن طریق علاوه بر
معرفی حرفه کتابداری بتوان علایق عمومی را
نسبت به این حرفه جلب کرد؛
- تهیه راهنما در زمینه فعالیت های مختلف
کتابخانه مانند آمارها، گزارشها، اطلاعات،
کتابشناسی و...؛
- آموزش و کارآموزی کتابداران.

اهداف ایفلا توسط دبیرخانه دائمی و
واحدهای فنی آن با برگزاری سمینارها،
کنفرانسها، کارگاهها، مجمعها، تحقیق و
پژوهش، مطالعه و بررسی، انتشارات و همکاری
با سایر سازمانهای بین المللی به انجام می رسد.
فعالیت های ایفلا شامل ۵ برنامه اصلی
(هسته ای)، ۳۲ بخش و ۱۱ میزگرد است و از
طریق ۸ شاخه که انواع کتابخانه ها و فعالیت های
کتابخانه ای را در بر می گیرد انجام می شود. ۵
برنامه اصلی ایفلا عبارتند از:

۱. پیشرفت کتابداری در کشورهای جهان
سوم

۲. حفاظت و نگهداری مواد کتابخانه ای
۳. دسترسی جهانی به انتشارات
۴. کنترل کتابشناسی جهانی و مارک
بین المللی
۵. انتقال جهانی داده ها و ارتباطات دوربرد
هشت شاخه مربوط به انواع کتابخانه ها و
فعالیت های کتابخانه ای از ۳۲ بخش و ۱۱ میزگرد
تشکیل شده اند و عبارتند از:
- قسمت کتابخانه های تحقیقاتی
- قسمت کتابخانه های تخصصی
- قسمت کتابخانه های غیر تخصصی
- قسمت کنترل کتابشناختی

شورای بین المللی مجامع علمی، شورای
بین المللی آرشیوها، انجمن بین المللی ناشران
و... ارتباط مشورتی نزدیک دارد. عملکرد ایفلا با
سازمانهای بین المللی در زمینه های وسیع
اطلاعات، ارتباطات و فرهنگ در سالهای اخیر
رشد مستمری داشته است و مؤسسات مختلف
به طور فزاینده ای داوطلب مشاوره در امور
کتابداری و اطلاع رسانی هستند. مقر آن در لاهه
هلند است و تا اوت ۱۹۹۴ تعداد ۱۲۶۵ عضو
اعم از کتابخانه، کتابدار، سازمان و نهاد فرهنگی
از ۱۳۵ کشور جهان داشته است.
اهداف اصلی ایفلا عبارتند از:

ایفلا (فدراسیون بین المللی انجمنها و
مؤسسات کتابداری) در سال ۱۹۲۷ با گردهمایی
کتابداران اروپایی در ادینبورگ اسکاتلند تأسیس
گردید. ایفلا سازمانی است بین المللی، مستقل،
غیردولتی که به هیچوجه جنبه سیاسی ندارد و
بودجه آن از محل پرداخت حق عضویت و
کمکهای یونسکو تأمین می شود. هزینه بسیاری
از طرحها و پروژه های تحقیقاتی و عظیم ایفلا را
کتابخانه های ملی یا دانشگاهی معتبر جهان
تأمین می کنند. این سازمان با سازمانهای
غیردولتی نظیر سازمان جهانی استاندارد،
فدراسیون بین المللی دکوماناسیون یونسکو،

- قسمت مجموعه سازی و خدمات

- قسمت مدیریت و تکنولوژی

- قسمت آموزش و تحقیق

- قسمت فعالیتهای منطقه‌ای

این سازمان اولین اجلاس سالانه خود را در سال ۱۹۲۸ در شهر رم با شرکت معدودی از کتابداران کشورهای مختلف برگزار کرد و از آن پس تقریباً همه ساله اعضاء، کتابداران و کتابشناسان علاقه‌مند سراسر دنیا از نژادها، مذاهب، و فرهنگهای گوناگون به دور از هرگونه جدال سیاسی و عقیدتی و غیره در گردهمایی که در یکی از کشورهای جهان برگزار می‌شود شرکت می‌کنند تا بتوانند ضمن تبادل نظر، با طرحها و فعالیتهای کتابداری دیگر کشورها آشنا شوند و از تجارب یکدیگر استفاده کنند.

شصت و یکمین کنفرانس ایفلا از تاریخ ۲۰ تا ۲۶ اوت ۱۹۹۵، برابر با ۲۹ مردادماه تا ۴ شهریور ۱۳۷۴، در شهر استانبول ترکیه تشکیل شد. تعداد شرکت کنندگان در این کنفرانس نسبت به سالهای قبل با افزایش چشمگیری همراه بود و طبق آمار ارائه شده حدود ۲۵۰۰ نفر از کشورهای جهان شرکت داشته‌اند. شرکت کنندگان ایرانی که به صورت مأمور یا آزاد در کنفرانس شرکت داشتند از اعضاء هیأت علمی، کتابداران دانشگاهها و مؤسسات پژوهشی زیر بودند.

کتابخانه ملی ایران، هیأت ائمه کتابخانه‌های عمومی کشور، سازمان صنایع، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشگاه امیرکبیر، دانشگاه اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده علوم پزشکی کرمان، دانشکده علوم پزشکی اصفهان، دانشکده علوم پزشکی بابل، وزارت جهاد سازندگی، بانک مرکزی ایران و...

موضوع اصلی کنفرانس

موضوع اصلی این کنفرانس «کتابخانه‌های

آینده» بود و بر اهمیت تغییرات و تحولاتی که در آینده در کتابخانه‌ها صورت خواهد گرفت تأکید داشت. موضوع فرعی کنفرانس بیشتر قسمتهایی را شامل می‌شد که به طور آشکار در آینده در زمینه کتابداری و اطلاع‌رسانی دچار تغییر و تحول خواهند گردید. در این کنفرانس سخنرانان از چهارگوشه دنیا، از کشورهای مختلف و محیط‌های گوناگون نقطه نظرهای متفاوت خود را ارائه دادند و آینده کتابخانه‌ها را با در نظر گرفتن کلیه جوانب اعم از تکنولوژی، مواد کتابخانه‌ای، آموزش، ارتباطات، غیره مورد بررسی کامل قرار دادند.

برنامه‌های سمینار

مراسم افتتاحیه سمینار در مرکز فرهنگی آتاتورک برگزار شد و با سخنان رئیس ایفلا، وزیر فرهنگ ترکیه، شهردار استانبول، مدیر اجرایی سمینار، و نماینده یونسکو در ترکیه گشایش یافت. برنامه‌های سمینار در سویس هتل و پارک هیلتون هتل. که محل‌های مجهز و مناسب برای سمینار بودند برگزار گردید. برنامه‌ها شامل جلسات سخنرانی و میزگرد، کلاسهای کارگاهی، نمایش با پوستر، بازدید از کتابخانه‌ها، بازدید از نمایشگاه و مهمانی به شرح زیر بود:

الف. جلسات سخنرانی و میزگردها

برنامه سخنرانها هر روز از ساعت ۹ صبح آغاز می‌شد و معمولاً تا ۶ بعدازظهر ادامه داشت. در این قسمت حدود ۱۵۰ مقاله که بعداً به آن نیز اضافه شد (طبق آمار خبرنامه شماره ۲) در موضوعات خاص به شرح زیر ارائه گردید:

کتابخانه‌های زیست شناسی و علوم پزشکی، کتابخانه‌های عمومی ویژه معلولان، تاریخ کتابخانه، کتابخانه‌های هنری، تحقیق در مطالعه، طبقه‌بندی و نمایه‌سازی، تکنولوژی در نشریات، انتشارات دولتی و رسمی، بخش

فعالتهای منطقه‌ای (آسیا، آفریقا، اقیانوسیه و آمریکای لاتین)، کتابخانه‌های پارلمانی، ساختمان و تجهیزات کتابخانه، سردبیری مجلات کتابداری، کتابهای نایاب و نسخ خطی، کتابخانه‌های ملی، آموزش و تربیت، قوانین انجمنهای بین‌المللی کتابداری، مدیریت، فهرست‌نویسی، کتابهای جغرافیا و نقشه، نشر و انتشارات زنان، کتابخانه‌های ویژه جوامع چند فرهنگی، مراکز اطلاعاتی کودکان، گردآوری و مبادله، محافظت و نگهداری، کتابشناسی، آموزش مراجعان، کتابخانه‌های علوم اجتماعی، نظریه‌های مربوط به کتابخانه و تحقیق، آمارها، آمریکای لاتین و کارائیب، مدیریت انجمنهای کتابداری، کتابخانه‌های سیار، کتابخانه‌های مدارس، کتابخانه‌های علوم و تکنولوژی همراه با کتابخانه‌های پزشکی و بیولوژیکی، کتابخانه‌های دانشگاهی همراه با سایر کتابخانه‌های تحقیقاتی، کتابخانه‌های دولتی، رسانه‌های سمعی و بصری و...

شرکت کنندگان می‌توانستند با توجه به علاقه و تخصصی که در هر یک از موضوعات فوق داشتند در جلساتی که مقالات ارائه می‌شد شرکت کنند. مقالات به یکی از زبانهای انگلیسی، فرانسوی، آلمانی، اسپانیایی، روسی و ترکی بود و به طور همزمان به این زبانها ترجمه می‌شد.

ب. کلاسهای کارگاهی:

روز پنجشنبه ۲۴ اوت (۲ شهریور) به برگزاری کلاسهای کارگاهی اختصاص داشت. این نوع کلاسها با استقبال بسیار روبرو می‌شد و مانند یک واحد درسی دانشگاهی حدود نصف روز تا یک روز به بحث و گفتگو در مورد یک موضوع اختصاص داشت. موضوعهای کلی و موضوعهای خاص کلاسهای کارگاهی عبارت بود از:

۱. کارگاه فهرست‌نویسی

موضوع خاص: نسخه‌های چندخطی، چند زبانی و چند مشخصه‌ای در فهرست‌های پیوسته

۲. آموزش و کارآموزی همراه با نظریه‌های مربوط به کتابخانه و تحقیق

موضوع خاص: آموزش روش‌های تحقیق

۳. آموزش و کارورزی

موضوع خاص: برنامه آموزش کتابداری و

اطلاع‌رسانی ترکیه

۴. تبادل و تحویل مدارک

موضوع خاص: نقش و تأثیر مراجعه کنندگان

کتابخانه در مبادله مدارک

۵. اطلاعات تکنولوژی همراه با برنامه اصلی

UDT

موضوع خاص: شبکه اینترنت و World

Wide Web.

۶. کارگاه گردآوری، توسعه، دسترس پذیری

و بازیابی اطلاعات پیوسته و ناپیوسته

موضوع خاص: از چاپ تا انتشارات

الکترونیکی: فرصتی تازه برای خدمات کتابخانه

۷. کتابخانه‌های علوم اجتماعی

موضوع خاص: دیسک‌های فشرده و توسعه و

پیشرفت

۸. انتخاب و مبادله

۹. کتابخانه‌های هنری

موضوع خاص: کتابخانه‌های آینده؛ تأثیر

تکنولوژی نوین بر کتابداری هنری

۱۰. نظریه‌های مربوط به کتابخانه و تحقیق

همراه با کتابخانه‌های عمومی

۱۱. مدیریت

موضوع خاص: تغییر روش

۱۲. کتابخانه‌های پارلمانی

موضوع خاص: کتابخانه‌های پارلمانی شرق

مدیترانه و دریای سیاه

۱۳. خدمات کتابخانه‌ای به جوامع چند

فرهنگی همراه با ROTNAC

موضوع خاص: خدمات کتابخانه‌ای به

زکهای مقیم خارج

۱۴. کتابخانه‌های دانشگاهی همراه با آموزش

موضوع خاص: آموزش شبکه‌ای و استفاده

بین‌المللی

۱۵. فعالیتهای منطقه‌ای

موضوع خاص: شبکه و کتابخانه‌های

مجازی

۱۶. کتابهای نایاب و نسخ خطی

موضوع خاص: معرفی کتابهای نایاب و نسخ

خطی؛ استفاده از تکنولوژی رقمی

۱۷. کتابخانه‌های علوم و تکنولوژی همراه با

آموزش مراجعه کنندگان

موضوع خاص: نشریات الکترونیکی؛

دسترسی، استفاده، و اجرا برای کارورزی

ج. نمایش با پوستر

در روز ۲۲ و ۲۳ اوت، علاوه بر مقالاتی که

به صورت سخنرانی ارائه می‌شد بیش از ۲۰

مقاله به صورت پوستر در یکی از سالنها به

نمایش گذاشته شد. همکاران کتابدار از ایتالیا،

نروژ، روسیه، آفریقای جنوبی، سوئیس، تایلند،

انگلستان و آمریکا همراه با مسئولان برنامه‌های

اصلی ایفلا در این قسمت آماده بحث و گفتگو در

مورد فعالیتهای خود بودند.

د. بازدید از کتابخانه‌ها

برنامه بازدید از کتابخانه‌ها در روزهای ۲۳ و

۲۴ اوت (۲۱ و ۲۰ شهریور) بود و به علت

محدودیت وقت، چهار گروه کتابخانه برای

بازدید در نظر گرفته بودند که هر گروه شامل ۲ تا

۳ کتابخانه می‌شد و هر یک از شرکت کنندگان

می‌توانست گروه مورد علاقه خود را برای بازدید

انتخاب کند.

۱. کتابخانه دولتی BEYAZIT

این کتابخانه اولین کتابخانه‌ای است که

توسط دولت در زمان امپراتوری عثمانی در سال

۱۸۸۴ برای جوابگویی به نیازهای عموم مردم

تأسیس شده است. در ابتدا نام آن «کتابخانه

عمومی عثمانی» بود و سپس به «کتابخانه دولتی

Beyazit» تغییر یافت. اهداف این کتابخانه عبارت

است از: جمع‌آوری، گردآوری و ارائه کارهایی که

به زبان ترکی و سایر زبانها برای تسهیل امکانات

تحقیق برای عموم مردم و مؤسسات دولتی و

خصوصی در زمینه‌های علوم عملی، نظری و به

خصوص علوم انسانی مورد نیاز است.

مجموعه آن از طریق اهداء و قانون واسپاری

تکمیل شده است. در ابتدا مجموعه دارای تعداد

محدودی کتاب بوده که به تدریج افزایش یافته

است. از سال ۱۹۳۴ با تصویب قانون واسپاری

یک نسخه از هر کتاب که در کشور ترکیه چاپ و

نشر می‌شود در اختیار کتابخانه قرار می‌گیرد.

مجموعه آن در حال حاضر ۱۱۱۲۰ نسخه خطی

و ۴۱۰۱۵۹ نسخه چاپی است. علاوه بر ارائه

خدمات به خوانندگان در مورد کتاب، نشریات و

مواد نایاب کتابخانه دارای اتاق ویدیو، آزمایشگاه

زبان، اتاق نقشه و پوستر، مواد سمعی و بصری،

اتاق مواد شنیداری برای نابینایان، اتاق کنفرانس

و سالن نمایش است. در سال ۱۹۹۴ فعالیتهای

مربوط به نمایشگاه، کنسرت، دوره‌های زبان

خارجی، نمایش ویدیویی، سمینار و کنفرانس

بالغ بر ۹۴ مورد بوده است.

نظام طبقه‌بندی کتابها دهمی جهانی است

و برگه‌های مؤلف، عنوان، موضوع موجود بود.

از سال ۱۹۸۸ برای بازیابی اطلاعات به سیستم

کامپیوتری مجهز شده است. در این کتابخانه

کتاب به امانت داده نمی‌شود و علاوه بر فتوکپی

از طریق تلفن و فاکس نیز به سؤالات پاسخ

می‌دهند.

۲. کتابخانه مرکزی دانشگاه استانبول

این کتابخانه اولین کتابخانه دانشگاهی جمهوری ترکیه است که در سال ۱۹۲۴ با نام کتابخانه مرکزی دانشگاه استانبول تأسیس شد. با تصویب مصطفی کمال آتاتورک مجموعه قصر Yildiz در سال ۱۹۲۵ به این کتابخانه انتقال یافت. مجموعه کتابخانه در مدت کمی با خریداری و قبول اهداء افزایش یافت و باعث گردید که به سرعت به یکی از مراکز تحقیق در کشور تبدیل شود. از سال ۱۹۳۴ با تصویب قانون واسپاری یک نسخه از هر کتابی که در کشور ترکیه چاپ و نشر می‌شود در اختیار این کتابخانه قرار می‌گیرد. ساختمان جدید کتابخانه در سال ۱۹۸۱ به اتمام رسید. این ساختمان دارای ۶ طبقه و ۳ طبقه زیرزمین به مساحت ۸۵۰۰ مترمربع است. ساختمان قدیمی به نگهداری نسخ خطی و مواد نایاب اختصاص یافته است. سالن مطالعه دارای ظرفیت ۸۰۰ صندلی است.

مجموعه کتابخانه شامل ۴۰۰۰۰۰ جلد کتاب چاپی، ۱۸۶۰۶ نسخه خطی، ۳۰۳۷۰ میکروفیلم، ۸۰۰ آلبوم عکس، ۱۳۵۰ نقشه، ۲۵۵۸۷ کتاب و روزنامه به زبان ترکی استانبولی و ۲۵۷۹ نشریه است. آمار نشان می‌دهد که کتابخانه بیش از ۵۰۰۰۰۰ کتابشناسی و بیش از یک میلیون جلد کتب مربوط به زبان و فرهنگهای مختلف را گردآوری کرده است.

امانت مواد از سال ۱۹۸۸ در کتابخانه مرکزی متوقف شده و تنها امانتی که صورت می‌گیرد امانت بین کتابخانه‌ای است. تهیه فتوکپی، میکروفیش، اسلاید، میکروفیلم و خدمات چاپی هنوز در کتابخانه انجام می‌شود و از طریق پست به درخواست کنندگان محلی و خارجی ارسال می‌گردد.

تعداد مراجعه کنندگان در روز به طور متوسط ۵۰۰ نفر است و حداقل روزانه ۳۰۰ جلد

هر نمایشگاه

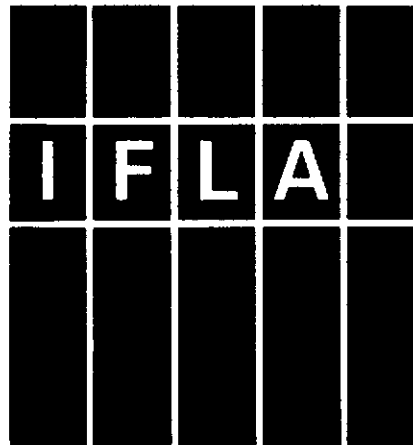
نمایشگاه در جوار سالن‌های سخنرانی قرار داشت که مورد بازدید شرکت کنندگان قرار گرفت. در این نمایشگاه کتابخانه‌ها، مراکز اسناد، ناشران، مراکز اطلاع رسانی، مؤسسات تولید کننده سخت‌افزار و نرم‌افزار، وسایل و تجهیزات کتابخانه، کارگزاران و ... از کشورهای مختلف شرکت کرده بودند. نمایشگاه به طور رسمی در روز ۲۰ اوت (۲۹ مردادماه) افتتاح شد و از روز ۲۱ تا آخرین روز کنفرانس به طور دائم از ساعت ۹ صبح تا ۶/۵ بعدازظهر برای بازدید آماده بود. این نمایشگاه حدود ۵۰ شرکت کننده داشت.

۳. میهمانها

از طرف ریاست جمهوری ترکیه، شهردار، وزیر فرهنگ و سایر مسئولان مملکتی برنامه‌های مهمانی در نظر گرفته شده بود. برنامه میهمانها، بعد از پایان ساعت رسمی کنفرانس، معمولاً از ساعت ۸ شب آغاز می‌شد و تا پاسی از شب ادامه داشت. محل برگزاری در نقاط دیدنی استانبول مانند قصرها، مراکز فرهنگی، تئاتر، و غیره بود. در این میهمانها فرصتی دست می‌داد تا کتابداران نقاط مختلف دنیا با یکدیگر به تبادل نظر و گفتگو به پردازند و بیشتر با هم آشنا شوند.

۴. بازدید از نقاط دیدنی شهر

روز ۲۵ اوت مراسم اختتامیه کنفرانس برگزار گردید و روز بعد یعنی ۲۶ اوت (۴ شهریور) اختصاص به گردش نصف روزه داشت که برای بازدید از نقاط مختلف استانبول در نظر گرفته شده بود. ضمناً برای کسانی که فرصت بیشتری برای اقامت در ترکیه داشتند گردش‌های دو یا چند روزه به نقاط مختلف و دیدنی ترکیه با هزینه شخصی در نظر گرفته شده بود.

کتاب یا نشریه جایجا می‌شود. تهیه لیست خرید کتابهای خارجی از طریق کامپیوتر صورت می‌گیرد و در شبکه اینترنت نیز عضویت دارد. کتابخانه دارای ۵ کامپیوتر شخصی است و کاوش را از طریق سی‌دی‌رام برای مراجعان انجام می‌دهد.

۳. کتابخانه عمومی استانبول

این کتابخانه در سال ۱۹۱۱ به وسیله علی امیری با نام کتابخانه عمومی تأسیس شد و در سال ۱۹۶۲ نام کتابخانه عمومی استانبول به خود گرفت. در سال ۱۹۸۱ به ساختمان جدیدی که قبلاً در فاصله سالهای ۱۴۷۰ - ۱۴۷۵ توسط سلطان احمد دوم ساخته شده بود انتقال یافت. طبقه اول ساختمان مخزن کتابخانه است و مواد چاپی را در خود جای می‌دهد. دو طبقه دیگر که مساحت مفیدی حدود ۱۵۰۰ مترمربع دارد به سالن مطالعه، سالن کودکان و سالن کنفرانس اختصاص یافته است. تمام کتابخانه‌های عمومی و کتابخانه‌های کودکان در استانبول زیر نظر وزارت فرهنگ قرار دارند و به وسیله کتابخانه عمومی استانبول نظارت می‌شوند. کتابها توسط وزارت فرهنگ خریداری می‌گردد و سپس به نقاط مختلف ارسال می‌شود. تعداد کل کتابها و نشریات در این کتابخانه ۴۰۰۰۰۰ جلد است.